

*Annie van Eindhoven in april 1994, toen zij bij haar afscheid van Hogeschool Nijmegen geridderd was.
Foto: Peter Wijnands, Swalmen, met dank aan Carla Capiou.*

Annie van Eindhoven (1926-1985)

Johanna Maria Barbara (Annie) van Eindhoven werd geboren in een rooms-katholiek gezin te Roosendaal en Nispen op 18 december 1926. Zij doorliep de HBS-B aan het St. Gertrudislyceum te Roosendaal. Op 19-jarige leeftijd, in 1946, startte zij haar carrière in de verpleging in het RK Sanatorium Berg en Bosch voor lijders aan tuberculose en andere longziekten te Bilthoven. Hier kreeg zij op 29 juli 1948 cum laude het diploma van het Nederlandse Episcopaat voor de godsdienstcursus van 'Katholieke Gezondheidszorg Nederland'. Hierdoor had zij toegang tot het eindexamen voor diploma A ziekenverpleging in het St. Antonius Gasthuis te Helmond op 30 augustus 1950. Daarna behaalde zij haar aantekening voor kraamverpleging in het St. Antonius Ziekenhuis te Utrecht in augustus 1951; voor kinderverpleging in het Juliana Kinderziekenhuis te Den Haag in december 1952 en voor wijkverpleging bij het Wit-Gele Kruis Noord-Brabant in november 1954 te Tilburg. Op de cijferlijst van die laatste opleiding staat genoteerd dat zij een 10 had voor het vak 'geestelijke gezondheidszorg' en een 9 voor 'psychologie van het kind en de volwassene'. Deze cijfers motiveerden haar niet tot een aantekening in psychiatrische verpleegkunde. Wel blééf ze studeren. Op 27 juli 1956 sloot zij een opleiding 'Sociale Gezondheidszorg' aan de Katholieke Hogere School voor Verplegenden te Nijmegen af met een scriptie over "Statistiek in dienst van de Volksgezondheid". Aansluitend werd ze gedurende twee jaar all-round districtsverpleegkundige bij het Wit-Gele Kruis in Noord-Brabant. Ze viel daar zodanig op dat de Nationale Federatie van het Wit-Gele Kruis haar aantrok als staffunctionaris voor het nationale bureau in Utrecht. De Federatie wilde namelijk een kaderopleiding voor leidinggevende verpleegkundigen ontwikkelen en vroeg Annie om de leiding op zich te nemen.

Met deze opdracht keerde Annie als generalistisch denkende wijkverpleegkundige in 1959 terug naar de Katholieke Hogere School in de rol van docente. In 1961 werd ze hier formeel belast met 'de ontwikkeling van verpleegkundig onderwijs, van nieuwe specialismen en van het verpleegkundig methodisch werken'. Per 1 september 1966 kreeg ze haar vaste aanstelling als 'stafdocente'. In 1979 werd ze vervolgens eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van *al* het verpleegkundig onderwijs binnen de Hogeschool. Inmiddels was ze vanuit haar functie mede-oprichter geweest van de reeks 'Verpleegkundige Studies' van Uitgeverij De Tijdstroom en van het nieuwe Vlaams-Nederlandse Tijdschrift *Verpleegkunde*.

Eind jaren zeventig sloot ze naast haar drukke baan een universitaire studie sociologie af aan de Radboud Universiteit te Nijmegen. Op grond daarvan kreeg ze ten tijde van de steeds straffere regelgeving over docentschappen in het HBO de *formele* bevoegdheid tot het doceren van verpleegkunde (1979) en organisatiekunde (1984). Daarnaast leerde ze haar studenten 'onderzoek doen' en was ze actief in het verspreiden van het verpleegsysteem met een 'eerst verantwoordelijke verpleegkundige'. Met dit model wakkerde zij bij veel studenten het professionele vuur aan, omdat zij de relatie met de patiënt centraal stelde in de onderbouwing van het beroepsmatig handelen van verpleegkundigen.

Annie trad doorgaans rustig, ingetogen en soms zelfs verlegen op. Toch was deze bescheiden vrouw een warme persoonlijkheid, die voor iedereen die haar raad vroeg uit de berg paperassen op haar bureau altijd net dat ene document wist te vinden dat nuttig was.

In 1981 kreeg zij de TVZ Publikatieprijs uitgereikt voor haar artikel over de cultuurhistorische wortels van de verpleegkunde; in 1994 verkreeg zij een Ridderorde als Ridder in de Orde van Oranje Nassau en een 'Award' als 'Senior Nurse Leader' van Rho Ci Chapter, Sigma Theta Tau International.

Annie stierf op 15 september 2010 te Eindhoven aan een galblaasontsteking. In plaats van begraven wilde zij gecremeerd worden.

Bronnen:

Gesprek met haar levenspartner Carla Capiou, 30 november 2015.

Toespraak Wim de Heij bij haar afscheid van de Hogeschool.

Haar publicaties.

Publicaties van Annie van Eindhoven in chronologische volgorde:

Eindhoven, J.M.B. van (1979). *Een systeem van eerstverantwoordelijke verpleegkundige*. Lochem: De Tijdstroom.

Eindhoven, J.M.B. van (1980). *Begeleiding van de patiënt - een taak van de verpleging? Een bespreking van structurele voorwaarden*. Lochem/Poperinge: De Tijdstroom.

Eindhoven, Annie van (1980). Cultuurhistorische wortels van de verpleging. *Tijdschrift voor bejaarden-, kraam- en ziekenverzorging* 13(9), 315-323.

Eindhoven, Annie van (1982). Algemene inzetbaarheid van de H.B.O.V.-er een probleem? *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 35(5), 152-155.

Eindhoven, Annie van (1985). Voorwaarden scheppen voor zelfzorg via werkorganisatie. *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 38(1), 24-27.

Eindhoven, Annie van (1986). Stageplaatsen: over de mogelijkheden om het tekort op te vangen. *Maatschappelijke Gezondheidszorg* 14(6), 6-9. \

Eindhoven A. van (1986). Patiëntgericht verplegen ter bevordering van hulpverlenend gedrag. Nijmegen: interne Nota van de VO-Gezondheidszorg.

Eindhoven, J.M.B. van (red.) (1988). *Van Hogere School naar Hogeschool, Katholieke Hogere School voor Verpleegkundigen, 1952-1987*. Nijmegen: KHSV.

Eindhoven, Annie van (1989). De verpleegkundig specialist in de organisatie. *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 43(23), 747-750.

Eindhoven, Annie van (1997). Verpleegsystemen: teamverpleging en patiëntgericht verplegen. *Verpleegkundig consult* 9, mei 1997, 1-16.

Publicaties met/over Annie van Eindhoven:

Anoniem (1987). Verpleegkundige moet opgeleid tot 'specialist' . Niet langer 'rechterhand van de arts'. *Nijmeegse Courant* 4 april, (Pagina Drie).

Anoniem (1987). Lintjesregen 1987: Druppels in de regio. *Nijmeegse Courant*; datum en pagina onbekend.

Bergen, Bart van, Eindhoven, Annie van en Louk Hollands (1977). *Een kwaliteitsprofiel. Een methode voor het beoordelen van verpleegkwaliteit*. Lochem: De Tijdstroom.

Dam, Hans van (1994). 'Het begrip "zelfzorg" is een onding'. Interview met Annie van Eindhoven. *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 104(9), 270-273.

Eindhoven, Annie van, Heijmans, Henk en Heilina Tijssen (1985). Standaarden voor de verpleging en hun gebruik ter bevordering van de kwaliteit. Lochem: De Tijdstroom.

Eindhoven, J.M.B. van en M. Grypdonck (1992). *Nota differentiatie in de HBOV*. 's Gravenhage: Vereniging van Hogescholen.

Eliëns, A.M., J.C. Timmer en J. Jamin (1987). Annie van Eindhoven: ruim veertig jaar in de verpleging. *Tijdschrift voor Ziekenverpleging* 41(19), 599-601.

Hogeschool Nijmegen (9 april 1987). Verslagboek symposium. Kwaliteitsbevordering door specialisatie in de verpleging, ter gelegenheid van het afscheid en het 25-jarige jubileum van mevrouw Drs. A. van Eindhoven. Nijmegen: Interne publicatie Hogeschool Nijmegen.

Huizenga, Jaap (1987). Ridderorde voor Annie van Eindhoven. Een loopbaan in de verpleging moet voor vrouwen aantrekkelijker worden. *Het Ziekenhuis* (12), 18 juni, 517-519.

Ruiter, Gerard de (1987). Verpleegkundig docente Annie van Eindhoven bij afscheid: 'Specialisatie in eerste lijn helpt verpleegkundige zelfstandiger te worden.' *Verpleegkunde Nieuws*, 4, 21 mei, 21

Swinkels, Theo (1987). Afscheid. Annie van Eindhoven stond naast de studenten. *Het Beterschap*, nr. 6, juni, 21.